

LATVIJAS DALĪBA ES PĒTNIECĪBAS UN INOVĀCIJU PAMATPROGRAMMĀ “APVĀRSNIS EIROPA”. PĀRSKATS PAR PERIODU LĪDZ 12.01.2025.

“Apvārsnis Eiropa” ir Eiropas Savienības (ES) pētniecības un inovācijas (P&I) programma 2021.-2027. gada periodam, kas turpina programmu “Apvārsnis 2020”. Programmas “Apvārsnis Eiropa” kopējais finansējums 95,5 miljardi eiro, padarot to par visu laiku vērienīgāko un ambiciozāko pētniecības un inovāciju programmu, ko īstenojusi ES. Tā ietver 5,4 miljardus no Eiropas atvēršanas plāna NextGenerationEU, kura mērķis ir veicināt Eiropas atvēršanos un padarīt Eiropu noturīgāku pret nākotnes izaicinājumiem. Programmu “Apvārsnis Eiropa” papildina pētniecības un apmācību programma “Euratom”.

“Apvārsnis Eiropa” pamatā izvirzīts trīs pīlāru modelis, kura ietvaros atbalstīs atvērto zinātņi, globālo izaicinājumu risināšanu, rūpniecības konkurētspēju un atvērto inovāciju, papildus atbalstot arī Eiropas pētniecības telpas stiprināšanu.

I PĪLĀRS. Veicina zinātnisko izcilību, jaunu zināšanu, prasmju, tehnoloģiju un risinājumu radīšanu un izplatīšanu, kā arī piekļuvi pasaules līmeņa pētniecības infrastruktūrām un pētnieku apmācības un mobilitāti, tādējādi palielinot Eiropas pētniecības telpas pievilcību. Pirmā pīlāra uzdevums ir ES zinātniskās bāzes izcilības nostiprināšana un paplašināšana. Pīlārs sastāv no trim programmām: Eiropas Pētniecības padome, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās aktivitātes un Pētniecības infrastruktūras.

II PĪLĀRS. Pīlārā “Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja” pētniecību un inovāciju atbalstīs divas paralēlās pieejas: uz uzdevumu jomām orientēti projekti un tematisko kopu partnerību projekti. Pīlārā noteiktas ES uzdevumu jomas ar vērienīgiem

mērķiem, lai risinātu dažas no ES lielākajām problēmām. Tas ietver arī Vienotā pētniecības centra (Joint Research Centre) darbības, kas nodrošina ES un valstu politikas veidotājus ar neatkarīgiem zinātniskiem pierādījumiem un tehnisku atbalstu. Katra uzdevumu joma (mission area) darbojas kā darbību portfelis, piemēram, pētniecības projekti, politikas pasākumi vai pat likumdošanas iniciatīvas, lai sasniegtu izmērāmu mērķi, kuru nevar sasniegt ar atsevišķām darbībām. ES uzdevumu jomas veicinās Eiropas Zaļā kursa, Eiropas vēža plāna, kā arī Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Programmas “Apvārsnis Eiropa” un it īpaši tās otrā pīlāra galvenais mērķis ir radīt zināšanas, stiprināt pētniecības un inovācijas ietekmi uz attīstību, izstrādājot, atbalstot un īstenojot ES politiku, un atbalstot novatorisku risinājumu pieejamību un ieviešanu Eiropas rūpniecībā, īpaši MVU, un sabiedrībā, lai risinātu globālas problēmas, tostarp klimata pārmaiņas un ilgtspējīgas attīstības mērķus. Otrais pīlārs atbalsta pētījumus, kas saistīti ar sabiedrības izaicinājumiem un ar tematisko kopu palīdzību stiprina tehnoloģisko un rūpniecisko kapacitāti.

III PĪLĀRS. Inovatīvas Eiropas pīlāra mērķis ir ar Eiropas Inovācijas padomes starpniecību padarīt Eiropu par līderi tirgus radošo inovāciju jomā. Tas arī palīdz attīstīt vispārējo Eiropas inovāciju ainavu, attīstot Eiropas inovācijas ekosistēmas un izmantojot Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu (EIT), kas veicina zināšanu trijstūra – izglītības, pētniecības un inovācijas – integrāciju.

Latvijas dalība programmā “Apvārsnis Eiropa”

Līdz 2025. gada 12. janvārim Latvijas institūcijas programmā “Apvārsnis Eiropa” piedalījušās **1542** projektu pieteikumos, iesniedzot **1515** “atbilstošus” (eligible) projektus. Latvijas dalību skaits iesniegtajos projektu pieteikumos ir **2082**, bet dalību skaits finansētajos projektos – **395**, no tiem **365** ir partneri un **30** ir koordinatori.

Eiropas Komisija finansējusi **309** projektus kopā par **105,3 miljoniem eiro** jeb **20%** Latvijas iesniegto projektu. Tātad apmēram katru ceturto iesniegto projektu.

“Apvārsnis Eiropa” programmā projekti iziet caur vairākām vērtēšanas fāzēm. Vispirms notiek iesniegto projektu administratīvs izvērtējums, pēc kura tie iegūst statusu “atbilstošs” (eligible) vai “neatbilstošs” (ineligible). Pēc tam notiek saturiskā vērtēšana, kurā vērtē pieteikuma būtību. Atšķirības starp piedalīšanās reizēm un projektu skaitu rodas, jo vienā projekta pieteikumā var būt vairāk kā viena institūcija no Latvijas. Turklāt, tā kā projektu lielākoties iesniedz vairāku institūciju grupa, saukta par konsorciju, tad par Latvijas projektiem uzskatāmi visi projekti, kuros vismaz viens konsorcijs partneris ir no Latvijas.

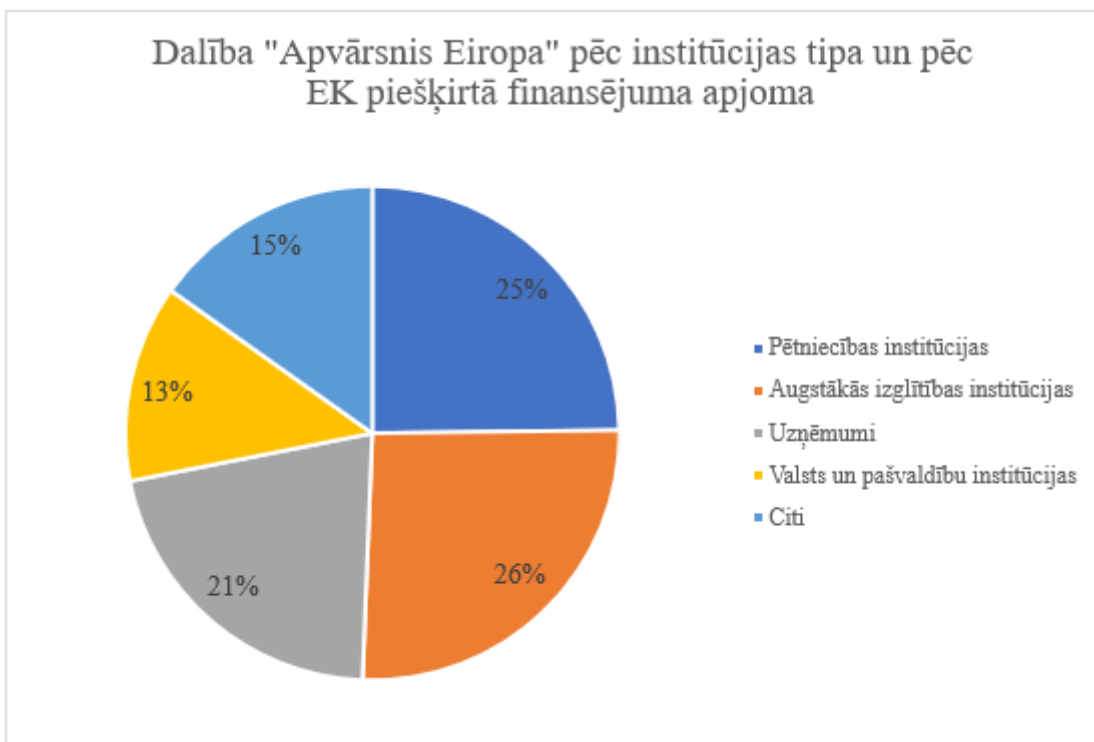
“Apvārsnis Eiropa” institūcijas ir iedalītas piecās grupās. Augstākās izglītības institūcijas (higher or secondary education, HES) ir Latvijas augstskolas, koledžas, universitātes

utt. Uzņēmumi (private for profit, PRC) ir komercregistrā reģistrētas institūcijas, kurām var rasties peļņa. Šī grupa ietver arī valsts un pašvaldību uzņēmumus. Valsts un pašvaldību institūcijas (public body, PUB) ir dažādas ministrijas, pašvaldības un cita veida publiskās institūcijas, piemēram, plānošanas reģioni, tiesas, Valsts kase u.c. Pētniecības institūcijas (research organisations, REC) ietver sevī Latvijas pētniecības institūtus, bet grupa citi (others, OTH) ir tām institūcijām, kuras neietilpst nevienā no iepriekš minētajām definīcijām, pārsvarā tās ir dažādas nevalstiskās organizācijas.

Latvijas institūciju dalības programmā “Apvārsnis Eiropa”

Institūcijas tips	Finansēto dalību skaits
Pētniecības institūcijas	98
Augstākās izglītības institūcijas	102
Uzņēmumi	84
Valsts un pašvaldību institūcijas	51
Citi	60
Kopā	395

Tabulā parādītas institūciju piedalīšanās reizes. Tās atšķiras no projektu skaita, jo vienā projektā var būt vairāk kā viena institūcija no Latvijas. Visvairāk “Apvārsnis Eiropa” finansēto dalību ir augstākās izglītības institūcijām – **102**.

Latvijas piedalīšanās Eiropas ietvarprogrammās ir salīdzināta tabulā. “Apvārsnis Eiropa” dati ir par periodu līdz 2025. gada 12. janvārim.

Latvijas dalības “Apvārsnis Eiropa” un iepriekšējās ietvarprogrammās

	5.IP	6.IP	7.IP	“Apvārsnis 2020”	“Apvārsnis Eiropa”
	(1999-2002)	(2002-2006)	(2007-2013)	(2014-2020)	(2021-2027)*
Projektu pieteikumu skaits	667	1027	1127	2790	1542
Dalību skaits projektu pieteikumos	776	1206	1424	3480	2082
Atbalstītie projekti	178	217	240	436	309
Dalību skaits atbalstītajos projektos	204	258	337	543	395
Sekmība	26.70%	21.10%	21.30%	14,16%	20%
EK finansējums (EUR, milj.)	14.6	21.6	49.04	116.8	105.3

*līdz 12.01.2025

Pirmās desmit Latvijas institūcijas pēc dalību skaita un piešķirtā finansējuma apjoma ir parādītas tabulās. Līderos ir Latvijas Universitāte ar 33 dalībām un Bērnu Klīniskā Universitātes slimnīca ar EUR 10 359 303 no EK piešķirtā finansējuma apjoma.

Top 10 Latvijas institūcijas pēc dalību skaita

Nr.p.k.	Organizācijas nosaukums	Dalību skaits
1.	LATVIJAS UNIVERSITĀTE	33
2.	RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE	27
3.	LATVIJAS ZINĀTNES PADOME	27
4.	ELEKTRONIKAS UN DATORZINĀTŅU INSTITŪTS	16
5.	LATVIJAS ORGANISKĀS SINTĒZES INSTITŪTS	14
6.	RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE	12
7.	LATVIJAS UNIVERSITĀTES CIETVIELU FIZIKAS INSTITŪTS	10
8.	SMARTSOL SIA	9
9.	LATVIJAS BIOZINĀTŅU UN TEHNOLOĢIJU UNIVERSITĀTE	9
10.	IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA	8

Top 10 Latvijas institūcijas pēc EK piešķirtā finansējuma apjoma

Nr.p.k.	Organizācijas nosaukums	EK piešķirtā finansējuma apjoms, EUR
1.	BERNU KLINISKA UNIVERSITATES SLIMNICA VALSTS SIA	10 359 303
2.	LATVIJAS UNIVERSITATE	10 144 121
3.	RIGAS TEHNISKA UNIVERSITATE	9 401 717
4.	LATVIJAS ZINATNES PADOME	9 173 437
5.	LATVIJAS UNIVERSITATES CIETVIELU FIZIKAS INSTITUTS	8 063 077
6.	LATVIJAS ORGANISKAS SINTEZES INSTITUTS	5 852 097
7.	ELEKTRONIKAS UN DATORZINATNU INSTITUTS	3 870 107
8.	SIA NACO TECHNOLOGIES	2 633 625
9.	RIGAS STRADINA UNIVERSITATE	2 129 973
10.	RIGAS PILSETAS PASVALDIBA	2 050 175

Tabulās ir dots: dalību skaits un piešķirtā finansējuma apjoma sadalījums “Apvārsnis Eiropa” programmas pilāros, un finansējuma apjoms sadalīts pilāru tematiskajās prioritātēs.

**Latvijas dalību skaits un EK piešķirtā finansējuma apjoms
“Apvārsnis Eiropa” programmas pilāros**

Pilārs	Dalību skaits	EK finansējums, EUR
Zinātnes izcilība	44	5 084 087
Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja	262	62 130 777
Inovatīva Eiropa	44	8 540 704
Dalības paplašināšana un Eiropas pētniecības telpas stiprināšana	45	29 570 078

Latvijas dalību skaits un EK piešķirtā finansējuma apjoms tematiskajās prioritātēs

Tematiskā prioritāte	Dalību skaits	EK finansējums, EUR
M.Sklodovskas-Kirī programma	29	3 720 496
Pētniecības infrastruktūras	15	1 363 591
Veselība	32	9 771 734
Kultūra, jaunrade un iekļaujoša sabiedrība	20	3 587 651
Civilā drošība sabiedrībai	3	150 318
Digitālā joma, rūpniecība un kosmos	63	13 252 029
Klimats, enerģētika un mobilitāte	68	17 712 493
Pārtika, bioekonomika, dabas resursi, lauksaimniecība un vide	76	17 656 552
Eiropas Inovācijas padome	8	3 527 375
Eiropas inovāciju ekosistēmas	17	2 930 399
EIT	19	2 082 930
Dalības paplašināšana	36	28 765 121
Eiropas pētniecības telpas stiprināšana	9	804 958

EK piešķirtā finansējuma apjoms % "Apvārsnis Eiropa" programmas tematiskajās prioritātēs

